

معارفی از مکتب اهل بیت علیهم السلام

# دروس اعتقادی

استاد محقق

سید جعفر سیدان

**دروس اعتقادی**

|                                 |                            |
|---------------------------------|----------------------------|
| مؤلف: استاد محقق سید جعفر سیدان |                            |
| ناشر: پیام طوس                  | چاپ و صحافی: آستان قدس     |
| لیتوگرافی: آفاق شرق             | حروفچینی: منتظر المهدی     |
| نوبت چاپ: دوم                   | تاریخ چاپ: اردیبهشت ۱۳۸۶   |
| شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه              | تعداد صفحات: ۲۹۲ صفحه رقعی |
| شابک: ۹۶۴ - ۹۵۸۳۹ - ۰ - ۴       | ISBN : 964 - 95839 - 0 - 4 |
| قیمت: ۱۸۰۰ تومان                |                            |

حقوق چاپ محفوظ و مخصوص ناشر می باشد

مرکز پخش: مشهد مقدس - خ آزادی - نورسیده به راه آهن - ش ۹۶  
تلفن: (سه خط) ۲۲۲۳۸۸۸ فاکس: ۲۲۱۹۶۶۹ - ۵۱۱ - همراه: ۰۹۱۵ ۱۱۶ ۳۱۶۳

سیدان، سید جعفر ۱۳۱۳

دروس اعتقادی / اصول عقاید به زبان ساده - مولف: سید جعفر سیدان.

پیام طوس - مشهد ۱۳۸۴.

۲۹۲

ISBN: 964 - 95839 - 0 - 4 , j l , 15 . . .

کتابنامه به صورت زیرنویس و همچنین x ص ۲۹۲.

شیعہ عقاید اصول ادیان الف عنوان

فرعی بررسی و تحلیل اصول عقاید به زبان ساده

٢٩٧-٩١٢

٩٤٨ خ ١٤

## فهرست مطالب

|    |                              |
|----|------------------------------|
| ۹  | ..... مقدمه                  |
| ۱۰ | ..... پیشگفتار               |
| ۱۱ | ..... شناخت هستی             |
| ۱۲ | ..... خودشناسی (انسان‌شناسی) |
| ۱۲ | ..... برنامه و راه‌شناسی     |

## بخش اول

### هستی‌شناسی (خداشناسی)

|    |                                                 |
|----|-------------------------------------------------|
| ۱۷ | ..... تذکر در ارتباط با شناخت هستی              |
| ۲۰ | ..... اصول فلسفه دیالکتیک                       |
| ۲۳ | ..... بررسی نظریات یاد شده                      |
| ۲۸ | ..... نتیجه                                     |
| ۲۹ | ..... آفریدگار جهان                             |
| ۲۹ | ..... برهان اول: برهان حدوث و نیاز              |
| ۳۵ | ..... برهان حدوث به بیان دیگر                   |
| ۳۶ | ..... برهان دوم: نظم و نظامات و هدفداری در جهان |
| ۳۸ | ..... اندکی در خود بنگریم                       |
| ۳۹ | ..... ۱- حس لامسه                               |
| ۴۰ | ..... ۲- جهاز هاضمه                             |
| ۴۳ | ..... برهان سوم: وجوب و امکان                   |
| ۴۶ | ..... فطرت                                      |
| ۵۱ | ..... بحث صفات                                  |
| ۵۲ | ..... راههای اثبات یا نفی صفات آفریدگار         |
| ۵۲ | ..... الف- فطرت                                 |
| ۵۳ | ..... ب: تفکر در خلقت                           |
| ۵۴ | ..... ج: تبیین و تشریح مفهوم واجب‌الوجود        |
| ۵۵ | ..... صفات ثبوتی                                |
| ۵۵ | ..... ۱- آفریدگار جهان ازل و ابدی است           |
| ۵۵ | ..... ۲- آفریدگار جهان عالم است                 |
| ۵۶ | ..... ۳- آفریدگار جهان قادر است                 |
| ۵۷ | ..... محال ذاتی قابل تعلّق قدرت نیست            |
| ۵۹ | ..... ۴- آفریدگار جهان حی و زنده است            |
| ۵۹ | ..... ۵- آفریدگار جهان عادل است                 |

|    |       |                                                                  |
|----|-------|------------------------------------------------------------------|
| ۶۱ | ..... | ۶- خداوند غنی است                                                |
| ۶۲ | ..... | ۷- خداوند مرید است                                               |
| ۶۳ | ..... | صفات سلبی                                                        |
| ۶۳ | ..... | ۱- خداوند یکتا است و شریک و شبیه ندارد و قابل تجزیه و تقسیم نیست |
| ۶۴ | ..... | دلیل اول: فطرت                                                   |
| ۶۴ | ..... | دلیل دوم: برهان ترکیب                                            |
| ۶۵ | ..... | دلیل سوم: برهان تمناع                                            |
| ۶۶ | ..... | دلیل چهارم:                                                      |
| ۶۷ | ..... | دلیل پنجم:                                                       |
| ۶۹ | ..... | دلیل ششم:                                                        |
| ۶۹ | ..... | ۲- خداوند مرکب نیست                                              |
| ۷۱ | ..... | اقسام توحید                                                      |
| ۷۱ | ..... | ۱- توحید ذاتی                                                    |
| ۷۱ | ..... | ۲- توحید صفاتی                                                   |
| ۷۳ | ..... | ۳- توحید افعالی                                                  |
| ۷۳ | ..... | ۴- توحید عبادی                                                   |

## بخش دوم

### پیامبرشناسی (راه و برنامه شناسی)

|    |       |                                  |
|----|-------|----------------------------------|
| ۷۷ | ..... | نبوت                             |
| ۷۷ | ..... | نبوت عامه                        |
| ۷۸ | ..... | نبوت خاصه                        |
| ۷۹ | ..... | لزوم وجود نبی                    |
| ۸۰ | ..... | حس و عقل در شناخت سعادت ناتوانند |
| ۸۱ | ..... | نارسایی و ناتوانی مکتب‌های بشری  |
| ۸۳ | ..... | معجزه                            |
| ۸۴ | ..... | کرامت                            |
| ۸۵ | ..... | معجزه و سحر                      |
| ۸۶ | ..... | چگونه معجزه دلیل رسالت است؟      |
| ۸۶ | ..... | معجزات پیامبر اسلام              |
| ۸۷ | ..... | اعجاز قرآن                       |
| ۸۸ | ..... | وجوه اعجاز قرآن                  |
| ۸۹ | ..... | ۱- فصاحت و بلاغت                 |
| ۹۳ | ..... | ۲- بیان حقایق مهمه گوناگون       |
| ۹۴ | ..... | الف: توحید و توصیف خداوند بزرگ   |
| ۹۴ | ..... | ب: مسائل اجتماعی                 |

|                                     |     |
|-------------------------------------|-----|
| ج: اخلاقی، عبادی، اقتصادی و اعتقادی | ۹۷  |
| د: اخبار از غیب                     | ۹۹  |
| هـ: اسرار خلقت                      | ۱۰۰ |
| عصمت                                | ۱۰۳ |
| دلیل عقلی بر عصمت پیامبران          | ۱۰۴ |
| دلیل نقلی بر عصمت پیامبران          | ۱۰۶ |
| عصمت و عدالت                        | ۱۱۹ |
| خاتمیت                              | ۱۱۹ |
| وحی                                 | ۱۲۳ |
| پیامبران اولوالعزم                  | ۱۲۴ |

## بخش سوم

### امامت

|                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------|-----|
| امامت                                                         | ۱۲۹ |
| امامت عامه                                                    | ۱۲۹ |
| دلیل‌های عقلی بر نیاز امت اسلامی به امام                      | ۱۳۰ |
| دلیل‌های نقلی بر نیاز امت اسلامی به امام                      | ۱۳۲ |
| امامت خاصه                                                    | ۱۳۴ |
| راه‌های اثبات امامت حضرت امیرالمؤمنین (علیه السلام)           | ۱۳۴ |
| طریق اول: نص                                                  | ۱۳۸ |
| طریق دوم:                                                     | ۱۴۸ |
| طریق سوم:                                                     | ۱۴۹ |
| امامت سایر ائمه تا حضرت مهدی (علیه السلام)                    | ۱۵۶ |
| الف) نص                                                       | ۱۵۶ |
| ب) ادعای امامت همراه با کرامت                                 | ۱۵۹ |
| ج) فضائل و شایستگی‌های آنان                                   | ۱۵۹ |
| مسئله طول عمر و غیبت طولانی حضرت مهدی (علیه السلام)           | ۱۶۰ |
| دلیل‌های منکرین امامت بلافصل حضرت علی (علیه السلام) و پاسخ آن | ۱۷۰ |
| عصمت ائمه (علیهم السلام)                                      | ۱۷۶ |
| شخصیت و امتیازات ائمه معصومین (علیهم السلام)                  | ۱۷۹ |
| بخش اول: خلقت نوری                                            | ۱۸۰ |
| بخش دوم: امتیازات علمی                                        | ۱۸۲ |
| بخش سوم: قدرت ائمه (علیهم السلام)                             | ۱۸۴ |

## بخش چهارم معادشناسی (انسان شناسی)

|     |                                                                           |
|-----|---------------------------------------------------------------------------|
| ۱۹۱ | معادشناسی                                                                 |
| ۱۹۱ | شناخت انسان                                                               |
| ۱۹۲ | دلیل های عقلی بر اثبات معاد                                               |
| ۱۹۵ | دلیل های نقلی بر اثبات معاد                                               |
| ۱۹۸ | تذکراتی که اعتقاد به زندگی دیگر (معاد) را آسان می سازد.                   |
| ۲۰۶ | زندگی انسان بعد از مرگ                                                    |
| ۲۱۱ | هنگام مرگ و سكرات موت                                                     |
| ۲۱۵ | تلاش و كوشش شیطان هنگام مرگ                                               |
| ۲۱۸ | دیدار با پیامبر اکرم و ائمه معصومین <small>علیهم السلام</small> هنگام مرگ |
| ۲۲۲ | شدت و یا آسایش هنگام مرگ                                                  |
| ۲۲۴ | قبر و سؤال قبر و عذاب و ثواب در قبر                                       |
| ۲۳۳ | وجود بهشت و دوزخ در عالم برزخ                                             |
| ۲۳۸ | قیامت و مسائل مربوط به قیامت.                                             |
| ۲۴۱ | زمینه تحقق قیامت.                                                         |
| ۲۴۴ | معاد جسمانی                                                               |
| ۲۴۵ | بعضی از آیات معاد جسمانی                                                  |
| ۲۵۳ | بعضی از روایات معاد جسمانی                                                |
| ۲۶۰ | شبهات معاد جسمانی                                                         |
| ۲۶۰ | شبهه آكل و مأكول:                                                         |
| ۲۶۱ | جواب شبهه.                                                                |
| ۲۶۵ | میزان                                                                     |
| ۲۶۸ | تقسیم نامه اعمال (تطایر الکتاب)                                           |
| ۲۷۳ | صراط                                                                      |
| ۲۷۶ | آنچه در روز قیامت بشدت از آن سؤال می شود و دقیقاً رسیدگی می شود.          |
| ۲۷۸ | بهشت یا دوزخ                                                              |
| ۲۸۲ | تناسب کیفر با عمل                                                         |
| ۲۸۴ | پاسخ دیگر                                                                 |
| ۲۸۶ | خاتمه                                                                     |
| ۲۸۷ | فهرست منابع                                                               |

## مقدمه

کتابی که پیش رو دارید مجموعه مباحث اعتقادی است که در حدود سال ۱۳۶۸ شمسی در جمع دبیران دبیرستانهای استان سیستان و بلوچستان تدریس شده است که به درخواست بعضی از دوستان به صورت نوشته حاضر جمع آوری گردیده است.

و در این نوشتار از مباحث اختلافی عقائد و نقد نظرات پرهیز گردیده؛ چرا که مقصود بیان یک سلسله عقائد شیعه به صورت مختصر و نسبتاً روان بوده، امید است که با عنایات الهی برای سطوح مختلف مفید باشد.

و من الله التوفیق  
سید جعفر سیدان

## پیشگفتار

آنچه بیش از هر چیز برای انسان در دوران زندگی اهمیت دارد شناخت واقعیهایی است که در خوشبختی و تأمین سعادت انسان مؤثر است و خطرهای و بدیها را از او دور می‌سازد و به هر اندازه‌ای که در این شناخت و آگاهی پیشرفت کند به همان اندازه بهتر و بیشتر به خیر و خوشبختی خود رسیده است، بنابراین کوشش و تلاش در بررسی مسائلی که نقش مهم در سرنوشت انسان دارد و کاملاً نفی و اثبات، بود و نبود، درست و نادرست بودن آنها معنای خوشبختی و بدبختی و خط مشی انسان را تغییر می‌دهد ضروری و لازم است.

آری حبّ ذات و آرزوی سعادت (که در تمام انسانها وجود دارد) اقتضا می‌کند، درباره شناخت چنین اموری بررسی و تحقیق شود، نکند جهل به آنها روزگارش را تباه و آینده‌اش را سیاه گرداند.

مسائلی که در این امر بیش از هر چیز دارای اهمیت می‌باشد به شرح زیر است:

- ۱ - شناخت هستی و حدود آن.
- ۲ - شناخت خود.
- ۳ - شناخت راه و برنامه (راهی که به سعادت واقعی می‌انجامد و برنامه‌ای که شایسته مقام انسان باشد).